

Néhány évvel az önálló, független ügyészi szervezet megalakulása után az ügyészség vezetői előtt nyilvánvalóvá vált, hogy a hatékony bűnmegelőzés igényli a bűnözés jelenségeinek, okainak tendenciáinak minél alaposabb megismerését és tudományos alaposságú elemzését.

Ezért a legfőbb ügyész már az '50-es évek végén kezdeményezte egy ilyen rendeltetésű tudományos kutatóműhely létrehozását.

Bár a büntető igazságszolgáltatásban részt vevő szervek, illetve a büntető-tudományok képviselői egyetértettek azzal, hogy az addig egyáltalán nem elismert kriminológia megérett a tudományos művelésre, a hivatalos (párt) politika érezte averterzióit, ezért nem látszott reális lehetőség „kriminológiai” jelzővel illetett intézet létrehozására.

Az a kompromisszumos megoldás született tehát (ahogy Nyiri Sándor fogalmazta meg: „*az előkészítők cselhez folyamodtak*”), hogy Országos Kriminálisztikai Intézet jöjjön létre; ezt valósította meg a 2004/1960. (I. 6.) kormányhatározat.

Ötven évvel ezelőtt tehát megszületett az intézet, amelynek a kormányhatározat valójában nemcsak kriminálisztikai, hanem kriminológiai természetű feladatokat is meghatározott:

„Az intézet feladatkörébe tartozik a bűnözés megelőzésére, hatékonyabb üldözésére alkalmas módszerek kidolgozása, kipróbálása és általánosítása...”

Ezenkívül a tudományos kutatóműhelyhez méltó további feladatként fogalmazták meg az oktatási anyagok kidolgozását, hasznosítását, a bel- és külföldi szakirodalom figyelemmel kísérését és hozzáférhetővé tételét is.

A kriminológia fokozatos tudományos elismerésének köszönhetően 1971-re érett meg a helyzet arra, hogy az intézet nevében is jelezze valóságos profilját: megnevezése Országos Kriminológiai és Kriminálisztikai Intézetre változott, majd 1999-ben – az addig végbemenő profiltisztítást tükrözve – az intézet neve ismét változott: azóta hívjuk Országos Kriminológiai Intézetnek.

Az intézetet kezdettől a legfőbb ügyész felügyeli, s az intézet rendeltetése hangsúlyosan az ügyészség bűnügyi tevékenységének segítése. Minthogy azonban az intézet hazánk legjelentősebb – sőt tulajdonképpen egyetlen – bűnügyi tudományos kutatóbázisa, természetesen nem kizárólag az ügyészség szolgálatára rendeltett.

Az intézet mindig is megfelelt a tőle elvárt igényeknek, mindig élen járt a kriminológiai jellegű kutatómunkában, s a tudomány eredményeinek a bűnügyi szakma művelőivel, a gyakorlati jogalkalmazókkal való megismertetésében.

Nem lehet céлом e rövid köszöntőben az intézet nagy ívű és széles spektrumú tevékenységét akár csak vázolni is, de azt mindenképpen fontosnak tartom megemlíteni, hogy annak idején a politikai-közjogi rendszerváltozást megelőző években, az intézet igen jelentős szerepet vitt a társadalmi beilleszkedési zavarok kutatásában, a rendszerváltozás utáni években pedig a bűnmegelőzés hatékonyságát, szervezettségét, elméleti megalapozottságát illető kutató-elemző munkában.

Mindemellett természetesen az intézet érezhetően törekszik a kifejezetten az ügyészség tevékenysége színvonalának javítását segítő kutató-, publikációs és oktatómunka kiteljesítésére. Egyre inkább megfelel tehát az alapítás 25. évfordulóját köszöntő legfőbb ügyész helyettes által is megfogalmazott igénynek: *„Az Intézet vállaljon még több feladatot az ügyészi állomány képzésében és továbbképzésében”,* illetve, hogy *„... kutatási eredményeinek felhasználásával, közreadásával és jelzéseivel elősegítse [...] a jogalkalmazási gyakorlat fejlesztését”.*

Minden oka megvolt tehát annak, hogy a 2001. évi XXI. törvény deklarálja, hogy az ügyészség tudományos és kutató szerve az Országos Kriminológiai Intézet.

Az ügyészség valóban magáénak is érzi az intézetet, örülünk tudományos eredményeinek, kitűnő nemzetközi hírnevének, továbbra is számítunk a mindennapi munkánkat segítő kutatásokra, a színvonalas, magas tudományos igényességű Kriminológiai Tanulmányok következő kötetekre, az intézet munkatársainak az ügyészségi szervezet oktató-, továbbképző munkájában való fokozottabb részvételére.

Az ügyészségi hivatásrend vezetőjeként, de – nyugodtan mondhatom – az ügyészi szervezet tagjai nevében is szívből gratulálok az Országos Kriminológiai Intézet 50. születésnapjához, eddigi eredményeikhez, s – mindannyiunk hasznára – őszintén kívánok hasonlóan sikeres folytatást.

Kovács Tamás
legfőbb ügyész